

राजस्थान लोक सेवा आयोग, अजमेर

सहायक आचार्य – सामान्यदर्शन, संस्कृत शिक्षा विभाग
के पदों हेतु प्रतियोगी परीक्षा का पाठ्यक्रम

द्वितीयपत्रम्

दर्शनसाहित्यस्य विशिष्टाध्ययनम्

१. सांख्यकारिका (ईश्वरकृष्णः)

दुःखत्रयम्, प्रमाणविचारः, तत्त्वानि, सत्कार्यवादः, गुणविचारः, पुरुष-स्वरूपम्, प्रकृति-स्वरूपम्, पुरुषबहुत्वम्, सृष्टिप्रक्रिया, प्रत्ययसर्गः, बन्ध-मोक्ष-विचारः।

२. वेदान्तसारः (सदानन्दः)

अनुबन्धचतुष्टयम्, अज्ञानम्, अध्यारोप-अपवादः, पञ्चकोशाः, लिङ्गशरीरोत्पत्तिः, ईश्वर-विचारः, पञ्चीकरणम्, महावाक्यम्, प्रलयः, बन्ध-मोक्ष-विचारः।

३. (क) तर्कसंग्रहः (अन्नम्भट्टः)

पदार्थाः, द्रव्याणि, गुणाः, कर्माणि, सामान्यम्, विशेषः, समवायः, अभावः।

(ख) तर्कभाषा (केशवमिश्रः)

शास्त्रप्रवृत्तिः, प्रमाणसामान्यलक्षणम्, प्रमा, कारणलक्षणं भेदाश्च, प्रत्यक्षम्, अनुमानम्, उपमानम्, शब्दः, प्रामाण्यवादः।

४. अर्थसंग्रहः (लौङ्गाक्षिभास्करः)

भावना, उत्पत्तिविधिः, विनियोगविधिः (लक्षणं विनियोजकप्रमाणानि च), प्रयोगविधिः, अधिकारविधिः, अपूर्वविधिः, नियमविधिः, परिसंख्याविधिः, अर्थवादः, मन्त्रः, नामधेयम्, निषेधः, पर्युदासः।

५. ब्रह्मसूत्रम् (शाङ्करभाष्यम्) चतुःसूत्री-पर्यन्तम्

६. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (विश्वनाथपञ्चाननः) अनुमान-खण्डः।

७. पातञ्जल-योगदर्शनम् -

योगलक्षणम्, सम्प्रज्ञातसमाधिः, असम्प्रज्ञातसमाधिः, चित्तवृत्तयः, चित्तवृत्तिनिरोधोपायाः, योगान्तरायाः, समापत्तयः, क्रियायोगः, अष्टाङ्गयोगः।

८. सर्वदर्शनसंग्रहः (चार्वाक-जैन-बौद्धमतानि)

९.(क) वैष्णवदर्शनम्- ब्रह्म, ईश्वरः, जीव-जगद्-विचारः, मोक्षः।

(ख) प्रत्यभिज्ञादर्शनम् – परमतत्त्वम्, जीव-जगद्-विचारः, माया, मोक्षः।

१०. पाश्चात्यदर्शनैतिहासः-

सेक्रोटीजः (Socrates), प्लेटो (Plato), एरिस्टोटलः (Aristotle), देकार्तः (Rene Descartes), लॉकः (John Locke), हेगलः (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) -एतेषां दार्शनिकानां प्रमुखाः सिद्धान्ताः।

Note: - Pattern of Question Paper

1. Objective type paper
2. Maximum Marks: 75
3. Number of Questions: 150
4. Duration of Paper: Three Hours
5. All questions carry equal marks.
6. There will be Negative Marking.